

Ключевые слова: информатизация, органы прокуратуры, компьютерные технологии, программные комплексы, повышение эффективности.

Summary

Sereda G. Individual questions of informatization of Prosecutor's activity

An article concerning informatization the prosecution office in Ukraine, in particular about using the main software systems: ERDR, YESSA, Megapolis. Attention is paid to the further development of the needs of prosecutors at all levels.

Key words: informatization, the prosecutor's office, computer technology, software systems, efficiency.

Отримано 20.06.2014

УДК 342.9

Д. Д. КОССЕ

Дмитро Дмитрович Коссе, кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ТА ПОЗАГАЛУЗЕВИЙ ПІДХІД

Категорія правових режимів де-факто, особливо останнім часом, достатньо широко існує і застосовується в правовій науці, юридичній практиці, використовується в юридичній літературі, все більше затверджується в якості важливої категорії правознавства. Законодавець все частіше використовує такі словосполучення, як «митний режим», «режим господарської діяльності», «пільговий режим», «режим найбільшого сприяння», «національний режим», «режим власності» тощо.

При цьому конкретні визначення понять та ознак цих режимів практично відсутні в чинному українському законодавстві. Зазначенні поняття визначаються у лексиконі політиків, законодавців, державних діячів, засобах масової інформації, іноді зараз починають зустрічатися у джерелах українських правників. При цьому таке застосування стосується здебільшого окремих галузей права, в особливості це поняття вивчається в теорії права, міжнародному публічному та приватному праві, адміністративному й фінансовому праві.

Хоча в більшості при застосуванні таких режимів до одного об'єкта правового регулювання використовуються методи правового впливу різних галузей права. Через категорію правових режимів фактично здійснюється регулювання суспільних відносин, які не можуть бути врегульовані в межах існуючого предмета, методу та механізму правового регулювання відповідних галузей права і потребує застосування особливої юридичної форми, яка поки що є мало відомим елементом такого правового регулювання для сучасного українського законодавства.

Така структура будується відповідно до комплексного підходу щодо об'єкта правового регулювання, який саме визначає ті відносини, які повинні бути врегульовані та врегулювання яких потребує суб'єкт (учасник) або держава. Існування й розвиток категорії правового режиму пов'язані із необхідністю вирішення, врегулювання та забезпечення практичної реалізації ряду важливих комплексних проблем, що належать здебільшого до сфери міжнародної та внутрідержавної безпеки, в тому числі й економічної¹.

Саме це і викликає все більший інтерес у науковців та практиків. Зумовлено це декількома причинами.

По-перше, «режимне регулювання» перейшло на якісно інший рівень, відійшовши від відомчого нормотворення, змінившись на законодавче регулювання.

По-друге, публічне управління потребує особливих регулятивних якостей від правових режимів, які дають можливість ефективно організувати діяльність органів виконавчої влади на визначеній території та в різних нестандартних управлінських ситуаціях і в різних сферах, галузях правового регулювання.

По-третє, з'явилося все більше об'єктів, предметів, територій, які не можуть обійтися без режимних правил діяльності, що можуть створювати умови для їх постійного функціонування та розвитку.

По-четверте, особливі правові режими є адекватною адміністративною формою діяльності в нестандартних умовах, що дає можливість, з одного боку, застосовувати відповідні надзвичайні заходи, а з іншого, – гарантувати їх відповідність конституційному статусу.

По-п'яте, режими допомагають об'єднувати та диференціювати правові заходи в залежно від характеру суспільних відносин, тобто об'єкта правового регулювання, мети і завдань, що стоять перед суб'єктом застосування права, органічно об'єднує їх з іншими політичними, економічними, інформаційними заходами. Для режимів характерна саме системність правових заходів, що використовуються².

Тобто, проблема встановлення, застосування та функціонування правових режимів для урегулювання суспільних відносин є дуже актуальною в сучасній науці. Правовий режим розглядається науковцями (як зараз, так і у недалекому минулому) та законодавцем як комплексна правова категорія, визначення поняття та ознак якої потребує порівняльного аналізу, розгляду інших категорій правової дійсності. Всебічне вивчен-

ня природи, сутності, призначення правових режимів, всієї їх багатоскладності та взаємодії має важливе значення як для правотворчості, так і для правозастосовної практики. Детальний аналіз цього правового явища може сприяти удосконаленню механізму правового регулювання, підвищенню його ефективності. У перспективі ця проблема покликана стати одним із важливих напрямів української правової науки.

Постає актуальне питання розгляду правового режиму як комплексної категорії, яка об'єднана об'єктом правового регулювання і в якій інтегруються, об'єднуються методи, механізми правового регулювання різних галузей права, іноді зовсім не пов'язані між собою. Так, наприклад, надання особливого правового статусу відповідній території в економіці у зв'язку із певними діями, такими як окупація, або дія військового стану, або визначення території як такої, на якій здійснюється антитерористична операція.

Об'єктом правового регулювання виступають суспільні відносини щодо діяльності на визначеній території, але таке регулювання стосується, наприклад, права власності на майно (цивільне та господарське право), прав суб'єктів господарювання та фізичних осіб, щодо реалізації своїх прав на свободу переміщення, захист прав на свободу волевиявлення, висловлювань тощо (конституційне право), на захист своїх громадянських прав (конституційний процес), на захист своїх майнових прав (цивільний або господарський процес), на захист своїх прав від кримінальних злочинів (кримінальне право) на оподаткування своїх доходів або майна (фінансове право), особливі права на укладання контрактів із працівниками (трудове право) тощо.

Таке розмаїття галузей права, що зведені до регулювання в одному нормативному акті, дає змогу об'єднати їх за об'єктом правового регулювання. При цьому слід розуміти, що більшість із вказаних галузей права мають виключні предмети, методи правового регулювання, наприклад, метод субординації (кримінальне право, адміністративне право, митне право) і метод координації (цивільне, господарське право), різні процесуальні способи вирішення спорів та захисту інтересів, різні статуси суб'єктів у цих процесах (адміністративний процес, цивільний процес, господарський процес), різні правові статуси суб'єктів (учасників) правовідносин (юридичні особи, фізичні особи) тощо.

Із наведених вище положень можна побачити, що правові режими забезпечують постійне нормативне регулювання групи суспільних відносин, визначеної частки соціального життя, сприяють оптимальному використанню конкретних об'єктів та визначаються наявністю конкретного порядку.

Підставою для більш детального вивчення й розгляду проблеми формування та забезпечення правових режимів постає механізм формування і реалізація стратегії розвитку економіки та національної економічної безпеки кожної держави, що покликана забезпечити захист національних інтересів, національного товаровиробника та одночасно споживача від зовнішніх і внутрішніх загроз за рахунок політичних, економічних, правових, науково-технічних та інших можливостей держави. У кожній державі виникають проблеми, створюються різні внутрішні сфери, з'являється необхідність захищати інтереси національної економіки та національного споживача за загальними принципами і міжнародними договорами з урахуванням особливостей державних та суспільних інтересів. Особливо необхідно розглядати застосування правових режимів через забезпечення економічної безпеки як національного споживача, так і національного товаровиробника та державні й суспільні інтереси в цілому.

Фактично правовий режим – це прояв нормативності права, але на більш високому рівні. Так, насамперед правовий режим можна розглядати як такий собі «збільшений блок» у загальному арсеналі правового інструментарію, який поєднує у єдину конструкцію визначений комплекс правових засобів. І з цієї точки зору ефективно використання правових засобів при розв'язанні тих чи інших спеціальних завдань значною мірою складається з того, щоб вибрати оптимальний для вирішення відповідної проблеми правовий режим, відпрацювати його згідно зі специфікою завдання та змісту врегульованих відносин³.

Так, наприклад, до 1998 р. на території України для малих суб'єктів господарювання існував загальний режим оподаткування, обліку та звітності, але з 1998 р. з прийняттям Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності» для таких суб'єктів господарювання прийнято особливий режим оподаткування у вигляді єдиного податку⁴, який, по суті, окрім податкових правовідносин вніс зміни до господарського права, надав поняття суб'єктів малого та середнього бізнесу, обмежив їх права на застосування такої системи, встановивши особливості правового регулювання трудових відносин, визначивши середньооблікову чисельність персоналу у суб'єкта малого бізнесу та порядок оформлення правовідносин із ним.

Внесення змін, коректування і навіть заміна тих чи інших режимів може бути пов'язана із процесами демократизації існуючих державних інститутів, удосконаленням системи адміністративного управління, посиленням захисту прав громадян, необхідністю приведення українського законодавства у відповідність із вимогами міжнародних стандартів. Існують випадки, коли суб'єкти права самостійно мають можливість вносити зміни до правового режиму (наприклад, правовий режим майна подружжя відповідно до Сімейного кодексу України може бути законний, а може бути договірний).

Слід зазначити, що правові режими розглядалися науковцями і в радянські часи. Так, С. С. Алексєєв розглядає юридичний режим через розуміння змісту та сутності відповідних галузей права. Він вважає, що для відповідної галузі права характерний специфічний юридичний режим правового регулювання⁵.

При цьому **під юридичним режимом** (у цій галузі правових явищ), наголошує С. С. Алексєєв необхідно розуміти особливу, цілісну систему регулятивного впливу, яка характеризується специфічними прийомами регулювання – особливим порядком виникнення та формування змісту прав та обов'язків, їх здійснення, специфікою санкцій, способів їх реалізації, а також дією **єдиних принципів, загальних положень, що розповсюджуються на відповідну сукупність норм**. Таким досить складним визначенням категорії право-

вого режиму фактично С. С. Алексєєв дає напрям для вивчення, розуміння і застосування законодавцем особливих принципів та характеристик всередині відповідних галузей права.

При цьому автор визначає, що ступінь специфіки галузевих режимів може бути різний (вони можуть бути *генеральними, видовими, спеціальними*), кожна галузь права з юридичного боку відокремлюється у правовій системі саме таким режимом регулювання. Галузевий режим у межах відповідної ділянки правової дійсності пронизує всі частинки правової тканини, весь комплекс притаманного цій сукупності норм юридичного інструментарію. Тобто фактично С. С. Алексєєв змінює напрями вивчення та застосування галузей права не за предметом і методом правового регулювання, а за такою категорією, як правовий режим, який включає окрім предмета та методу правового регулювання й особливий статус суб'єктів правовідносин, їх дієздатність та правоздатність, особливі принципи встановлення, зміни та припинення.

З таким поглядом частково можна погодитися. Так, наприклад, дієздатність у цивільному праві в більшості виникає при досягненні 18 років, а в адміністративному, наприклад, частково виникає вже у шість років, коли дитина своїми діями реалізує право на навчання, коли вступає в перший клас загальноосвітньої школи. Більш того, принципи регулювання в цьому випадку залежно від галузей права також відрізняються. Так, у цивільному праві діє принцип презумпції вини суб'єкта права, а в адміністративному та кримінальному принцип презумпції невинності. І таких прикладів можна наводити багато. Але при цьому слід розуміти, що таке розподілення правових режимів лише частково закриває питання розуміння цієї категорії і її місця у правовій системі кожної держави, особливо з урахуванням існування національного правового режиму.

При цьому галузевий режим відрізняється відомою замкнутістю, свого роду суверенністю і зафіксованим у літературі фактом неможливості застосування до відносин, що регулюються відповідною галуззю норм, які знаходяться поза її межами⁶. Саме тому досить важливим, ключовим у практичному житті, в тому числі при розгляді юридичних справ в юрисдикційних органах є питання щодо необхідності або можливості застосування того чи іншого юридичного режиму (цивільного, адміністративного, господарського, трудового, кримінального тощо) до конкретної життєвої ситуації, конкретного юридичного факту або їх сукупності.

А за фактом право і повинно будуватися від регулювання або необхідності регулювання суспільних відносин, які цього потребують, а не від суб'єкта чи іншої необхідності. В такому разі це будуть мертвнонароджені норми права, які в принципі ніколи не будуть застосовані, не будуть сприяти захисту суспільних інтересів тощо. Хоча для кожної базової галузі характерний також свій, дуже своєрідний набір галузевих принципів, загальних положень, що створюють загальну частину галузі права. При цьому метод та механізм правового регулювання будь-якої галузі права все одно надає правовому режиму в таких галузях юридично точне й чітке вираження та відрізняє галузі права між собою.

Звісно, юридичні ознаки – це лише перший крок при вивченні галузей права. Вони виступають лише підставою для визначення об'єктивно існуючих підрозділів в правовій системі. У кожному конкретному випадку наявність особливого юридичного режиму регулювання та його найбільш важливих для базових галузей ознак – специфічного методу та механізму регулювання (які проявляються передусім в особливостях правового статусу об'єкта регулювання та прав суб'єктів на нього) – виступають безпосередньо та практично важливим, безпомилковим показником того, що перед нами реально існуючий підрозділ у правовій системі, самостійна галузь права. Водночас самі юридичні ознаки потребують пояснень і обґрунтувань. Всі вони похідні й залежать від матеріальної бази суспільства. Для того, щоб встановити первинні основи поділу права на галузі, необхідно кожного разу звертатися до системоутворюючих факторів, якими в цьому випадку завжди буде виступати предмет правового регулювання.

Галузевий режим регулювання завжди складається щодо тих чи інших суспільних відносин, економічний, соціально-політичний зміст якого визначає і сам факт його формування, і його юридичну специфіку. Слід враховувати й інші систематизуючі фактори, а також відносну самостійність юридичних режимів, можливість їх розповсюдження на інші, неспецифічні відносини. Крім того, важливими є й суб'єктивні фактори, в тому числі можливість помилок законодавця у визначенні юридичного режиму, що використовується при опосередкуванні цих відносин.

Розвинуті правові системи, що складаються при взаємозв'язку інтенсивної та багатосторонньої кодифікованої роботи, характеризуються дуже своєрідним явищем – наявністю вторинних утворень у структурі права. С. Алексєєв вбачає сутність цього явища в тому, що кодифіковані правові акти, за допомогою яких конструюються й відокремлюються структурні підрозділи в системі права, стосуються насамперед базових галузей. Саме за основними галузями права – конституційному, цивільному, кримінальному, процесуальному (меншою мірою – адміністративному) – правотворчі органи відпрацьовують системні нормативні узагальнення, що стосуються головного, що з юридичного боку об'єктивізує ці всі основні галузі – **специфічний правовий режим, який виражається в особливому методі та галузевому механізмі правового регулювання.**

Водночас із розвитком законодавства, обумовленого потребами економічних, а також соціально-політичних та інших суспільних відносин, видаються комплексні акти, що стосуються значних сфер соціального життя (господарство, охорона здоров'я, природні ресурси, екологія тощо) або будь-яких їх частин. У цих випадках формуються комплексні галузі законодавства, в яких об'єднуються за тим чи іншим предметом, тематичною чи цільовою ознакою юридично різномірний правовий матеріал (думка С. С. Алексєєва⁷). Причому такого роду компонування юридично різномірного матеріалу здійснюється не шляхом простого корпоративного його узагальнення в одному документі, а шляхом кодифікації і збагачення змісту права, введення в правову тканину нових специфічних системних нормативних утворень, у результаті яких можуть

складатися нові, відносно самостійні правові явища. Значимо, що деякі науковці, наприклад, розглядають думку про **підстави утворення** таких комплексних правових явищ виключно у **разі наявності самостійної галузі законодавства**⁸.

При цьому С. С. Алексєєв звертає увагу на те, що відносно самостійні правові утворення виникають лише тоді, коли формування комплексної галузі законодавства пов'язано із зміною змісту правового регулювання. Тобто, не всяке компонування правового матеріалу в сфері законодавчої систематизації виражає структурні особливості права як такого. Лише кодифіковані комплексні акти, що вносять в правову тканину новий елемент – специфічні системні нормативні утворення, можуть привести до того, що складатиметься комплексне нормативне явище.

І дійсно, у правовій системі разом з основними підрозділами, які відокремлюються в юридичних режимах, що виражаються в особливих методах та механізмах регулювання, також існують утворення комплексного характеру, такі як морське право, банківське право, страхове право, природоохоронне право⁹.

Ці утворення є комплексними в тому числі й завдяки, тому, що норми, які до них входять, не пов'язані єдиним методом та механізмом регулювання. Практично всі вони мають «прописку» у базових (основних) галузях (наприклад, норми морського права можна розповсюджувати за такими основними галузями, як адміністративне право, цивільне право, господарське право, земельне право, процесуальне право тощо).

Юридичні норми, що входять до комплексних утворень, залишаються за своїми вихідними моментами в базовій структурі, в основних галузях права і на них розповсюджуються загальні положення відповідних основних галузей, принципи регулювання. До вторинної структури вони входять, весь час залишаючись нормами цивільного, кримінального, адміністративного, трудового права тощо.

І все ж перед нами особлива юридична цілісність. Норми комплексного утворення за іншим предметом і за іншими, навіть не головними, юридичними особливостями вторинні, жодним чином не порушують архітектури базових галузей і не виключають з їх складу ні однієї норми, об'єднуються в особливу єдність. Юридичні особливості цієї єдності викладені не в специфічному методі та механізмі регулювання, а в деяких особливих принципах, загальних та спеціальних положеннях, окремих специфічних прийомах та способах регулювання, що свідчить про існування **спеціального**, хоча й не видового, **юридичного режиму**.

Специфічні принципи, загальні положення, прийоми регулювання, встановлені в результаті комплексної кодифікації, мають значення своєрідного силового поля, яке не тільки об'єднує юридично різномірний матеріал у визначену цілісність, а й надає йому навіть вторинний, але специфічний галузевий відтінок, особливу характеристику. І виявляється, що хоча норми комплексної галузі чи інституту можливо або необхідно «розподілити» за основними галузями, але замкнути їх тільки в межах основних галузей неможливо.

Тут здійснюється свого роду подвоєння (а, може, й більше) структури та системи права, яка повністю узгоджується із загальнофілософськими уявленнями про можливість об'єктування того чи іншого явища в декількох структурах, що перетинаються, про існування ієрархії структур. Саме за ієрархії структур «будь-який» елемент отримує можливість реалізовувати свої нові сторони та якості не тільки через механізм тієї структури, в якій він є елементом, але одночасно і через механізми всіх інших структур ієрархії¹⁰. У тому-то і полягає цінність багаторівневої структури права, що в повному обсязі багатобразна юридична матерія конкретного нормативного припису розкривається як у підрозділах головної структури, так і в комплексному утворенні. Саме завдяки своїй багатомірності, в органічній єдності основних галузей і комплексних утворень, розвинута правова система уявляється як дійсний та стабільний та водночас динамічний організм, що має значні регулятивні можливості для глибокого та багатостороннього впливу на суспільні відносини.

Саме звідси і випливає висновок прикладного характеру. Необхідність комплексних нормативних актів обумовлена насамперед вимогами економічних, а також соціально-політичних відносин у суспільстві, особливо в сучасних умовах розвитку світу. Але є і правовий (юридичний) критерій, відповідно до якого залежно від вказаної необхідності виникає можливість вирішити питання про необхідність видання того чи іншого кодифікованого комплексного акта. Цей критерій визначається при відповіді на питання: чи існує необхідність, а також можливість включення в правову систему нових елементів (принципів, загальних положень, прийомів регулювання), збагачують вони правове регулювання і чи має можливість цей нормативний акт через системні нормативні узагальнення внести та вирішити визначені нові питання і таким чином об'єднати юридично різномірний правовий матеріал? Якщо при виданні комплексного акта ставиться тільки мета інкорпоративної систематизації, то використання цього критерію надасть можливість лише виключити видання неефективних, дубльованих актів, які призводять до непотрібно великого правового матеріалу, до втрати правом чіткої структурованості, до свого роду простого інформаційного шуму.

Проблема комплексних утворень у структурі права продовжує залишатися в юридичній літературі дуже дискусійною. Більш того, іноді вона проявляється у дуже різких спірних питаннях¹¹. Зрозуміти цю гостроту питання можливо лише з урахуванням того, що ідея комплексних галузей була висунута на том рівні розробки системи права, коли тільки почало затверджуватися положення про її об'єктивність, а першочергові варіанти, ідеї, що розглядалася, або наводили на думку про можливість вільного конструювання галузей за будь-яким самостійним предметом¹², або ж зводилося до визнання можливості вільної компоновки правового матеріалу на підставі простої сукупності або систематизації¹³.

Характеристики та ознаки цієї категорії дуже повільно починають згадуватися в сучасній юридичній літературі визначену категорію під назвою «правовий режим», який фактично приймається та розуміється більшістю правників. Саме така комплексність та надгалузевість визначає і характеризує категорію «правовий

режим». По-перше, це вбачається із категорії національний правовий режим, який об'єднує механізми правового регулювання національної правової системи, фактично є її нормативною складовою і виявляється десь дуже схожою із поняттям права в цілому. По-друге, це вбачається із складних спеціальних (особливих) правових режимів в економіці, які застосовуються законодавцями різних країн, при формуванні таких режимів особливо в економічних сферах. Це насамперед особливості, пов'язані із вільними економічними зонами, із офшорними зонами, режимами вільної торгівлі між державами тощо. Коли до єдиного правового регулювання з цього приводу потрапляють адміністративні правовідносини, відносини між суб'єктами господарювання, особливі правові відносини в сфері фінансів, в тому числі державних, особливі митні режими. По-третє, це режими, які встановлюються в будь-якій галузі господарства, наприклад, у сфері освіти або охорони здоров'я, де правове регулювання визначає і регулює правовідносини, які базуються на методах та механізмах правового регулювання різних галузей права. Так, основи законодавства в сфері охорони здоров'я втручаються у регулювання відносин між державою та пацієнтом (адміністративні відносини), фінансування закладів охорони здоров'я (фінансові правовідносини), виплати заробітної платні працівникам цієї сфери (трудова правовідносини) тощо.

Правовий режим у будь-якому разі обумовлений насамперед інтересами держави, суспільства, волею законодавця, а також специфікою та характером суспільних відносин, що вимагають до себе особливих підходів, форм і методів правового врегулювання, особливого юридичного інструментарію для своєї організації.

Отже, можна зробити такі висновки:

По-перше, категорія правового режиму виділяється в об'єднуюче утворення в тканині правової системи, яке об'єднує в собі різні методи, способи та механізми регулювання із різних галузей права. Об'єднання здійснюється на підставі об'єкта правового регулювання, тобто суспільних відносин, які потребують такого регулювання, або суб'єкт визнає таку необхідність, або держава для захисту суспільних інтересів, в тому числі економічних. Прикладна необхідність комплексних нормативних актів обумовлена насамперед вимогами економічних, а також соціально-політичних відносин у суспільстві, особливо в сучасних умовах розвитку світу та світової економіки. Однією із форм комплексності є кодифікація нормативних актів, але не виключною формою.

По-друге, за фактом таке утворення існує в праві вже давно, його вивчало багато вчених ще з радянських часів, визначаючи різні назви і поняття такого явища, яке по суті інтегрує елементи механізмів правового регулювання різних галузей права в комплексну або інтеграційну систему за ознаками, які є ширше галузевої визначеності. Крім того, в галузях права, пов'язаних із міжнародними правовідносинами, як приватними (приватне право, морське право), так і публічними, зазначені режими використовуються вже давно.

По-третє, актуальність вивчення таких механізмів інтегрування стає все більш необхідною для врегулювання суспільних відносин, об'єкта правового регулювання, який пов'язує між собою територію, суб'єктів або зміст правовідносин, але суттєво відрізняє методи правового регулювання такого об'єкта, таких суспільних відносин. Так, наприклад, правовий режим захисту українського товаровиробника включає адміністративні правовідносини, наприклад, обов'язкову державну реєстрацію на території України, виконання державних норм і стандартів щодо виробництва продукції, фінансові та митні правовідносини в частині захисту національного товаровиробника, наприклад підвищенням митом, особливим процесом перетину державного кордону (квотування), зменшенням податкових ставок, наприклад, ставки податку на додану вартість тощо.

По-четверте, в результаті аналізу законодавчих актів щодо урегулювання економічних відносин вони останнім часом все більше визначаються саме комплексністю підходу у врегулювання суспільних відносин, хоча поки що таке врегулювання передбачає внесення змін у велику кількість законодавчих актів в Україні. Так, наприклад, при встановленні регулювання відносин у сільському господарстві (захист національного сільгоспвиробника) встановлюється особливе регулювання господарських відносин (банківське право, господарське право), вносяться зміни до адміністративного права в частині квотування деякої продукції, до фінансового права в частині оподаткування деяких операцій, до кримінального права в частині відповідальності за правопорушення тощо. Хоча процедура внесення передбачає внесення зміни до відповідних законодавчих актів.

По-п'яте, існує проблема процедур внесення змін до такої кількості нормативних актів, які знаходяться у механізмах регулювання різних галузей права, але це фактично питання не до процедури внесення змін, а більше до рівня нормативного акта в ієрархії нормативних актів (юридичної сили акта), який буде мати більший рівень актуальності і більшу юридичну силу при всіх інших рівних умовах (прийнятий парламентом, у якості закону тощо). Але таку процедуру просто необхідно врегулювати як на рівні парламенту, так і, можливо, на конституційному рівні для того, щоб це давало просту змогу врегулювати схожі суспільні відносини, а не відштовхуватися від галузей права, що в деяких випадках вже існують самих по собі і не встигають змінюватися відповідно до сучасних умов існування світу.

¹ Розанов И. С. Административно-правовые режимы по законодательству Российской Федерации, их назначение и структура // Государство и право. – 1996. – № 6. – С. 84.

² Менеджмент в России и за рубежом. – 2001. – № 6. – С. 73.

³ Алексеев С. С. Теория права. 2-е изд. – М., 1995. – С. 243.

⁴ Указ Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» в редакції Указу Президента № 746/99 від 28.06.99 // Урядовий кур'єр від 13.07.1999.

⁵ Алексеев С. С. Теория права в 2-х томах. Том 1. – С. 245.

⁶ Мицкевич А. В. Соотношение системы советского права с системой советского законодательства // Ученые записки ВНИИСЗ. Вып. 11. – М., 1967. – С. 11.

⁷ Алексеев С. С. Общая теория права. – М., 1961. – С. 253.

⁸ Явич Л. С. Право развитого социалистического общества. Сущность и принципы. – С. 95.

⁹ Райхер В. К. Общественно-исторические типы страхования. – М. – Л., 1947. – С. 190.

¹⁰ Свидерский В. И., Зобов Р. А. Новые философские аспекты элементарно-структурных отношений. – Л., 1970. – С. 73.

¹¹ Алексеев С. С. Общая теория права. – Т. 1. – С. 257.

¹² Райхер В. К. Общественно-политические типы страхования. – С. 190.

¹³ Толстой Ю. К. О теоретических основах кодификации гражданского законодательства // Правоведение – 1957. – № 1. – С. 45.

Резюме

Коссе Д. Д. Правовий режим: інтеграційний та позагалузевий підхід.

Правовий режим інтегрує в собі позагалузеву спрямованість регулювання, інтегрування різних за методами та способами правового регулювання. Це зумовлено підходом з боку важливості об'єкту правового регулювання, можливості забезпечення ефективного регулювання відносин, виконання норм права та відповідальності за невиконання. В економіці таке комплексне регулювання постає більш актуальним напрямом регулювання у зв'язку із розвитком світових економічних процесів та інтегрованості в них економік країн.

Ключові слова: правовий режим, правове регулювання, міжгалузеве правове регулювання, юридична сила нормативних актів.

Резюме

Коссе Д. Д. Правовой режим: интеграционный и внеотраслевой подход.

Правовой режим интегрирует в себе внеотраслевую направленность регулирования, интеграцию различных по методам и способам правового регулирования. Это обусловлено подходом со стороны актуальности и важности объекта правового регулирования, возможности обеспечения эффективного регулирования отношений, выполнения норм права и ответственности за невыполнение. В экономике такое комплексное регулирование является наиболее актуальным направлением регулирования в связи с развитием мировых экономических процессов и интегрированности в них экономик стран.

Ключевые слова: правовой режим, правовое регулирование, межотраслевое правовое регулирование, юридическая сила нормативных актов.

Summary

Kosse D. Legal regime: integration and outside the sectorial approach.

Legal regime integrates outside the industry orientation, integration of different techniques and methods of legal regulation. This is due to the approach on the part of the relevance and importance of the object of legal regulation, the possibility to ensure the effective regulation of the relations, the implementation of the law and the responsibility for the failure. The economy is a complex regulation is the most actual direction of regulation in connection with the development of global economic processes and the integration of the economies in these countries.

Key words: legal regime, legal regulation, cross-sectorial legal regulation, the legal force of regulations.

Отримано 24.06.2014

УДК 347.73

3. І. ПЕРОШУК

Зорина Іванівна Перошук, кандидат юридичних наук, здобувач Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОЗНАКИ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У цьому році підписано Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами. У зв'язку з цим Україна задекларувала масштабні реформи в усіх сферах суспільного життя. Реформи плануються і у сфері бюджетної системи нашої країни, яка акумулює значний обсяг фінансових ресурсів держави задля задоволення публічних інтересів.

На порядку денному гостро постають питання оновлення національного правового поля, які, окрім іншого, охоплюють питання бюджетних правовідносин.

У сучасних умовах бюджетні правовідносини все ще залишаються недостатньо дослідженою категорією. Окремих питань теорії та практики бюджетних правовідносин торкалися Л. К. Воронова, В. В. Денисенко, Ю. О. Крохіна, В. Є. Мартиненко, А. А. Нечай, О. Г. Пауль. Нещодавно вийшли праці В. Д. Чернадчука «Стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні»¹ та О. А. Музики-Стефанчук «Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин»², у яких, серед інших, порушено питання ознак, що характеризують бюджетні правовідносини.